

УДК: 378+796.071.4+37.015.3+316.46

Ганна Віталіївна Тітова,
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри спортивних ігор,
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна

СТАН ПІДГОТОВЛЕНOSTІ УЧИТЕЛІВ ТА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ СПОРТИВНИХ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ В УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

У статті подано результати діагностики стану підготовленості учителів фізичної культури та майбутніх учителів фізичної культури щодо формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи, яка здійснювалася методами тестування та аналізу документації. Наведено дані тестування учителів та майбутніх учителів фізичної культури за рівнями сформованості когнітивного та операційного компонентів підготовленості до формування в учнів основної школи спортивних лідерських якостей в процесі командно-ігрових видів спортивної діяльності.

Ключові слова: учителя фізичної культури, студенти випускного курсу, рівні когнітивного компонента, рівні операційного компонента, пошуково-розвідувальний етап експерименту.

Для вивчення стану підготовленості учителів фізичної культури та майбутніх учителів фізичної культури щодо формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи проводилася експериментальна робота на базі загальноосвітніх навчальних закладів м. Одеси та факультетів фізичного виховання та фізичної реабілітації Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Завдання пошуково-розвідувального етапу дослідження було спрямовано на проведення діагностування стану підготовленості учителів фізичної культури та студентів випускного курсу бакалаврату до формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи, що забезпечує традиційна система підготовки.

Визначення стану підготовленості учителів фізичної культури та майбутніх учителів фізичної культури щодо формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи здійснювалося

методами тестування та аналізу документації.

На запитання запропонованого питальника, дали відповіді 120 осіб, які сьогодні працюють у середніх загальноосвітніх навчальних закладах на посаді учителя фізичної культури та 130 студентів IV курсу факультету фізичного виховання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

При включенні в експериментальну вибірку студентів IV курсу враховувалось, що це фахівці, які вже мають професійну педагогічну підготовку на рівні бакалавра і пройшли повний курс вивчення теорії та практики фізичної культури.

Дані тестування вчителів фізичної культури за рівнями сформованості когнітивного компонента підготовленості до формування в учнів основної школи спортивних лідерських якостей в процесі командно-ігрових видів спортивної діяльності представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Рівні сформованості когнітивного компонента підготовленості учителів фізичної культури до формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи (пошуково-розвідувальний етап експерименту)

Рівні	Учителів фізичної культури				Загальна кількість	
	стаж роботи до 10 років		стаж роботи понад 10 років		абс.	%
	абс.	%	абс.	%		
Високий	-	-	-	-	-	-
Середній	15	13	20	17	35	29
Низький	35	29	50	41	85	71
Усього	50	42	70	58	120	100

З таблиці бачимо, що найбільша кількість учителів фізичної культури виявила низький рівень сформованості когнітивного компонента підготовленості щодо формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи – 85 осіб

або 71% опитуваних. Зокрема, 35 осіб або 29% учителів були зі стажем роботи до 10 років та 50 осіб або 41% осіб зі стажем роботи понад 10 років.

Середній рівень сформованості когнітивного компонента підготовленості щодо формування в

учнів основної школи спортивних лідерських якостей виявили 35 учителів фізичної культури або 29%. За стажем роботи ця кількість розподілилася таким чином: 15 учителів (13%), що мають стаж роботи до 10 років та 20 осіб (17%), які мають стаж роботи понад 10 років.

Високий рівень сформованості когнітивного компонента підготовленості щодо формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи не було виявлено ані в учителів зі стажем роботи до 10 років, а ні в учителів зі стажем роботи понад 10 років.

Поряд з цим, порівняльний аналіз кількісних даних опитування учителів фізичної культури щодо формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи, поданих у таблиці 1, показав, що рівень їх теоретичної обізнаності із збільшенням

стажу роботи не покращується, а навпаки дещо погіршується.

Відзначимо, що найбільші труднощі для респондентів склали запитання першого та другого блоків питальника, які передбачали визначення понять «лідер», «лідерство» та «лідерські якості»; чинників, що впливають на формування в учнів основної школи спортивних лідерських якостей; особливості та механізми формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи тощо.

Результати опитування студентів випускного курсу за станом когнітивного компонента підготовленості до формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи наведені в таблиці 2.

Таблиця 2

Рівні сформованості когнітивного компонента підготовленості студентів випускників до формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи (пошуково-розвідувальний етап експерименту)

Рівні	ДЗ «ЛНПУ імені К. Д. Ушинського»	
	абс.	%
Високий	-	-
Середній	30	23
Низький	100	77
Усього	130	100

Як бачимо із таблиці, у студентів випускного курсу також спостерігали досить низький рівень сформованості когнітивного компонента підготовленості щодо професійної діяльності в галузі формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи. Про це свідчить те, що найбільша кількість опитуваних студентів 100 осіб або 77% виявила низький рівень обізнаності щодо формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи; середнього рівня сформованості когнітивного компонента підготовленості до формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи досягли 30 студентів або 23% опитуваних; високого рівня сформованості когнітивного компонента підготовленості студентів випускників не було виявлено у жодного із студентів.

Отже, одержані результати дозволяють констатувати, що чинна підготовка майбутніх фахівців з фізичної культури у тому вигляді, як вона здійснюється, недостатньо сприяє підготовці щодо формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи за показниками когнітивного компонента.

Наступне завдання пошуково-розвідувального етапу експерименту було пов'язано з виявленням рівнів підготовленості учителів-практиків і студентів-випускників щодо формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи за показниками операційного компонента. Нагадаємо, що це обстеження проходило на підставі аналізу поточної документації вчителів і розробок студентів, які вони виконували впродовж педагогічної практики.

Рівні сформованості операційного компонента підготовленості учителів фізичної культури щодо формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи відображено у таблиці 3.

Таблиця 2.3

Рівні сформованості операційного компонента підготовленості учителів фізичної культури до формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи (пошуково-розвідувальний етап експерименту)

Рівні	Учителів фізичної культури				Загальна кількість	
	стаж роботи до 10 років		стаж роботи понад 10 років			
	абс.	%	абс.	%	абс.	%
Високий	-	-	-	-	-	-
Середній	20	40	30	43	50	42
Низький	30	60	40	57	70	58
Усього	50	100	70	100	120	100

Як бачимо із таблиці, результати сформованості операційного компонента підготовленості учителів фізичної культури до формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи принципово не відрізняються від результатів сформованості когнітивного компонента: найбільша кількість учителів фізичної культури виявила низький рівень прояву досліджуваного компонента – 58% опитуваних. При цьому, зі стажем роботи до 10 років його було зафіксовано у 30 осіб або 60% респондентів; зі стажем роботи понад 10 років – у 40 осіб або 57% респондентів.

Середній рівень сформованості операційного компонента виявили 50 учителів фізичної культури або 42% респондентів. Із них 20 осіб або 40% респондентів зі стажем роботи до 10 років та 30 осіб або 43% респондентів зі стажем роботи понад 10 років.

Високого рівня сформованості операційного компонента підготовленості до формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи не було зафіксовано. Зауважимо, що на відміну від когнітивного компонента стаж роботи вчителів не виявив єдиної тенденції впливу на рівні сформованості операційного компонента.

Рівні сформованості операційного компонента підготовленості студентів випускників до формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи відображено у таблиці 4.

Із наведених в таблиці 4 даних бачимо, що не виявлено суттєвої різниці у сформованості операційного компонента підготовленості студентів випускних курсів до формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи, як і в учителів фізичної культури, які працюють.

Таблиця 4

Рівні сформованості операційного компонента підготовленості студентів випускників до формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи (пошуково-розвідувальний етап експерименту)

Рівні	ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського»	
	абс.	%
Високий	-	-
Середній	40	31
Низький	90	69
Усього	130	100

Високого рівня за показником операційного компонента не виявив жоден студент випускного курсу. Середній рівень операційного компонента виявили 40 осіб або 31% студентів; на низькому рівні за показником операційного компонента підготовленості до формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи було зафіксовано 90 студентів або 69%.

Отже, результати пошуково-розвідувального етапу експерименту підтвердили потребу у розробці більш ефективної системи підготовки майбутніх учителів фізичної культури до вирішення проблеми формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи в процесі організації командно-ігрових видів спортивної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Тітова Г. В. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до формування спортивних лідерських якостей в учнів основної школи : дис... канд. пед. наук : 13.00.04 / Тітова Ганна Віталіївна / ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського». – Одеса, 2016. – 224 с.

*Анна Витальевна Тітова,
кандидат педагогических наук,
старший преподаватель кафедры спортивных игр,
Государственное учреждение «Южноукраинский национальный
педагогический университет имени К. Д. Ушинского»,
ул. Старопортофранковская, 26, г. Одесса, Украина*

СОСТОЯНИЕ ПОДГОТОВЛЕННОСТИ УЧИТЕЛЕЙ И БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ К ФОРМИРОВАНИЮ СПОРТИВНЫХ ЛИДЕРСКИХ КАЧЕСТВ У УЧАЩИХСЯ ОСНОВНОЙ ШКОЛЫ

В статье представлены результаты диагностики состояния подготовленности учителей физической культуры и будущих учителей физической культуры к формированию спортивных лидерских качеств у учащихся основной школы, которая осуществлялась методами тестирования и анализа документации. Приведены данные тестирования учителей и будущих учителей физической культуры за уровнями

сформованості когнітивного і операціонального компонентів підготовленості к формуванню у учасників основної школи спортивних лідерських якостей в процесі командно-ігрових видів спортивної діяльності.

Найбільше кількість учителів фізическої культури показали низький рівень сформованості когнітивного компонента підготовленості к формуванню спортивних лідерських якостей у учасників основної школи – 85 человек или 71% опитаних. Середній рівень сформованості когнітивного компонента підготовленості к формуванню у учасників основної школи спортивних лідерських якостей показали 35 учителів фізическої культури или 29%. Високий рівень сформованості когнітивного компонента підготовленості к формуванню спортивних лідерських якостей у учасників основної школи не був виявлен взагалі.

У студентів випускного курсу також спостерігали доволно низький рівень сформованості когнітивного компонента підготовленості к професіональній діяльності в області формування спортивних лідерських якостей у учасників основної школи. Найбільше кількість опитаних студентів – 100 человек или 77% показали низький рівень осведомленості к формуванню спортивних лідерських якостей у учасників основної школи; середнього рівня сформованості когнітивного компонента підготовленості к формуванню спортивних лідерських якостей у учасників основної школи досягли 30 студентів или 23% опитаних; високого рівня сформованості когнітивного компонента підготовленості студентів випускників не було виявлено ні у одного з студентів.

Результати сформованості операціонального компонента підготовленості учителів фізическої культури к формуванню спортивних лідерських якостей у учасників основної школи принципно не відрізняються від результатів сформованості когнітивного компонента: найбільше кількість учителів фізическої культури показала низький рівень проявлення досліджуваного компонента – 58% опитаних. Середній рівень сформованості операціонального компонента показали 50 учителів фізическої культури или 42% респондента. Високого рівня сформованості операціонального компонента підготовленості к формуванню спортивних лідерських якостей у учасників основної школи не було зафіксовано.

Не виявлено суттєвої різниці в сформованості операціонального компонента підготовленості студентів випускних курсів к формуванню спортивних лідерських якостей у учасників основної школи, як і у учителів фізическої культури, котрі працюють.

Високого рівня по показателю операціонального компонента не виявил ні один студент випускного курсу. Середній рівень операціонального компонента показали 40 человек или 31% студентів; на низькому рівні по показателю операціонального компонента підготовленості к формуванню спортивних лідерських якостей у учасників основної школи було зафіксовано 90 студентів или 69%.

Ключеві слова: учителя фізическої культури, студенти випускного курсу, рівні когнітивного компонента, рівні операціонального компонента, пошуково-розвідальний етап експеримента.

Hanna Vitaliivna Titova,

Candidate of Pedagogical Sciences (PhD. In Pedagogy),

Senior Teacher at the Faculty of Sports Games

State institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky»,

26, Staroportofranovskaya Str., Odessa, Ukraine

STATE OF THE TEACHERS' AND FUTURE PHYSICAL CULTURE TEACHERS' PREPAREDNESS FOR THE FORMATION OF THE BASIC SCHOOL PUPILS' SPORT LEADERSHIP QUALITIES

Some diagnostic results regarding the preparedness state of the teachers and future teachers of Physical Culture for the formation of the basic school pupils' sport leadership qualities have been presented in the article, the diagnostics being conducted by means of the methods of testing and documentation analysis. The data received as the results of testing the teachers and future teachers of Physical Culture have been given in compliance with the levels of formation of the cognitive and operational components constituting the preparedness for the formation of the basic school pupils' sport leadership qualities in the process of team-and-game sport activities.

The majority of the teachers of Physical Culture demonstrated a low level of the formation of the cognitive component constituting the preparedness for the formation of the basic school pupils' sport leadership qualities – 85 people or 71 % of the respondents. 35 teachers of Physical Culture or 29 % of the respondents showed an intermediate level of the formation of the cognitive component constituting the preparedness for the formation of the basic school pupils' sport leadership qualities. None of the respondents demonstrated a high level of the formation of the cognitive component constituting the preparedness for the formation of the basic school pupils' sport leadership qualities.

The undergraduate students demonstrated a rather low level of the formation of the cognitive component

constituting the preparedness for professional activity aimed at forming the basic school pupils' sport leadership qualities. The majority of the respondents (100 people or 77 %) demonstrated a low level of awareness regarding the formation of the basic school pupils' sport leadership qualities; 30 students or 23 % of the respondents showed an intermediate level of the formation of the cognitive component constituting the preparedness for the formation of the basic school pupils' sport leadership qualities; none of the undergraduate students-respondents demonstrated a high level of the formation of the cognitive component constituting the preparedness under study.

The results regarding the formation of the operational component of the future Physical Culture teachers' preparedness for the formation of the basic school pupils' sport leadership qualities do not differ greatly from the results demonstrating the formation levels of the cognitive component: most teachers of Physical Culture demonstrated a low level of manifestation of the designated component – 58 % of the respondents. 50 teachers of Physical Culture or 42 % of the respondents showed an intermediate level of the formation of the operational component constituting the preparedness under study. None of the respondents demonstrated a high level of the formation of the operational component constituting the preparedness for the formation of the basic school pupils' sport leadership qualities.

There has not been identified any essential difference between the formation levels of the operational component constituting the undergraduate students' preparedness for the formation of the basic school pupils' sport leadership qualities and those ones demonstrated by the teachers of Physical Culture who currently work.

None of the undergraduate students demonstrated a high level of the formation of the operational component constituting the preparedness under study. 40 people or 31 % of the students showed an intermediate level of the formation of the operational component; 90 people or 31 % of the students demonstrated a low level of the formation of the operational component constituting the preparedness for the formation of the basic school pupils' sport leadership qualities.

Key words: teachers of Physical Culture, undergraduate students, levels of the cognitive component, levels of the operational component, the searching and investigating stage of the experiment.

Подано до редакції: 1.11.2017 р.

Рекомендовано до друку: 14.11.2017 р.

Рецензент: д.пед.н., професор А. М. Богущ